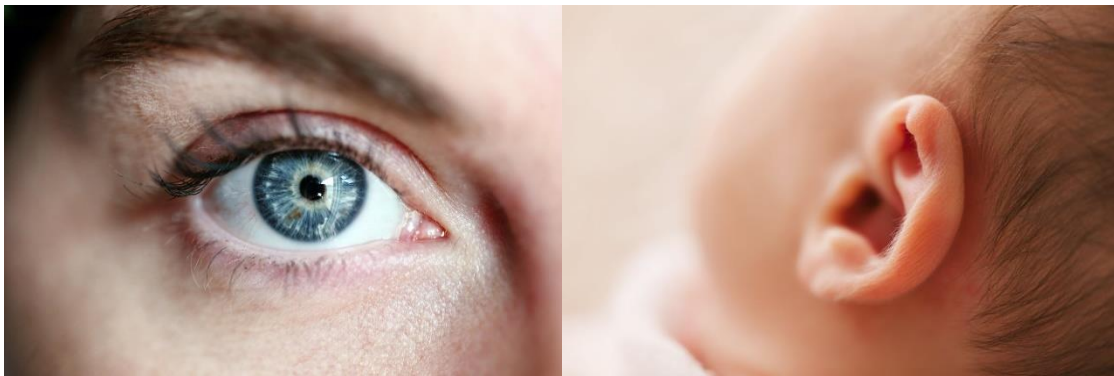

Laboratoriemedicins nyhetsbrev

I det här nyhetsbrevet informerar vi bland annat om en ny analys som stöd i utredning av trombocytopeni och reder ut skillnaderna mellan PNA-beställningar och kemibeställningar i Cosmic. Mikrobiologen informerar även om vikten av preanalys, samt lokalisation på odlingsremisser, hur labsmitta ska anges i Cosmic samt snabbare återkoppling om saknade prover.

Var är odlingen tagen?

Lokalisation på odlingsremisser: Det växer mycket bakterier naturligt på och i kroppen, som inte gör någon skada utan är en del av vår normalflora. Olika sorters bakterier växer i olika delar av kroppen, till exempel i ögat, örat, på huden eller i tarmen. När odlingsprover kommer in till mikrobiologen behöver de veta från vilken kroppsdel provet är taget, den så kallade "lokalen". På så vis kan de bedöma om bakterierna som växer är en del av lokalens normalflora, eller om bakterierna kan orsaka en infektion där.

Efter införandet av Cosmic har fler börjat svara till exempel "höger" eller "vänster" som svar på var provet är taget. Men det är alltså viktigt att förtydliga om det till exempel är **höger öga eller höger hörselgång** det gäller. På så vis kan mikrobiologen göra rätt bedömning och lämna ut rätt provsvar.

Ny analys som stöd i utredning av trombocytopeni: IPF

IPF är en hematologisk markör för att kvantifiera andelen omogna trombocyter, i relation till det totala trombocytantalet, och reflekterar trombocytproduktionen i benmärgen. Analysen kan beställas för utvalda patientgrupper och rapporteras tillsammans med totalt trombocytantal (B-Trombocyter). IPF utgör ett värdefullt diagnostiskt stöd vid utredning av trombocytopeni.

Den nya analysen heter Trc(B)-IPF (Immature Platelet Fraction/Omogna trombocyter) och kan beställas från klinisk kemi 2025-05-21.

[Provtagningsanvisning](#) är tillgänglig och [PM finns publicerat på Plexus där ni kan läsa mer om den nya analysen.](#)

Snabbare återkoppling om saknade prover

I syfte att förbättra övervakningen av inkommande prover ser mikrobiologen över hanteringen av inkomna remisser där prov saknas. För att beställande enhet ska få en snabbare indikation om att prov inte ankommit till laboratoriet kommer dessa prover att besvaras "prov saknas" efter 5 dagar.

Vid provtagning då patienten tar provet hemma är det viktigt att remissen skickas när provet lämnas in till t.ex. HC, av den som tar emot provet. Remissen får inte skickas innan provet är taget. Kontrollera även etikett och beställning/remiss i Cosmic – så att lab kan analysera proverna.

Vad innehåller blodgassprutan?

Blodgas kan ni beställa i Cosmic för analys på lab. Om ni av någon anledning lämnar in ett blodgasprov till lab utan beställning, endast personnummer, behöver labpersonalen veta vilken typ av blod provet innehåller. Meddela därför om det är arteriellt, venöst eller kapillärt blod när ni lämnar över provet, oavsett om det är en blodgasspruta eller ett blodgaskapillärrör. Därefter lägger ni beställningen i Cosmic så att provsvaren kan komma in i patientens journal.

PNA-beställningar kan inte utföras på lab

Det kommer in en del PNA-beställningar från Cosmic till lab och de kan inte analyseras på lab, utan ska endast användas när ni själva analyserar provet på era egna PNA-instrument. Endast kemibeställningar som ligger direkt under **Kemi** kan analyseras på lab. Då tar ni provet och skickar det och beställningen till lab

Beställningar som **inte** kan analyseras på lab:

- **Lokala analyser:** Ni analyserar provet själva patientnära, inget prov ska skickas.
- **Kemi – Patientnära analyser:** [Kategorier](#) › [Kemi](#) › [Patientnära analyser](#)
Fungerar endast för särskilda vårdenheter med uppkopplade PNA-instrument som varit i kontakt med PNA-teamet angående PNA-beställningar. De analyserar provet själva patientnära, inget prov ska skickas. Till exempel: [P-Glukos](#), [PNA](#)

Etiketten åt rätt håll

Etiketterna har ett upp- och ner och ska klistras på som bilden intill. Gäller även på blododlingsflaskor för att provets id ska kunna läsas av korrekt.

Risk för labsmitta?

Om man misstänker att patienten har en infektion som kan orsaka laboratoriesmitta ska misstanken anges på remiss/beställning. Samtliga provmaterial från den aktuella patienten ska då märkas med risk för labsmitta. I Cosmic fylls detta i under **Medicinsk information – Misstanke om risk för labsmitta**, som ser ut såhär:

MEDICINSK INFORMATION

○ Misstanke om risk för labsmitta?: [i](#)

(Välj) Kommentar

Infektioner som ger risk för labsmitta innefattar bland annat Brucella, Burkholderia och Francisella. Denna medicinska information är obligatorisk på många odlingsremisser i Cosmic och vi har märkt att många kryssar i någon av "Ja"-rutorna trots att det inte finns någon sådan misstanke. I de fall då man inte kan utesluta risk för laboratoriesmitta men inte har någon uttalad misstanke, ska "Nej" väljas enligt nedan.

MEDICINSK INFORMATION

○ Misstanke om risk för labsmitta?: [i](#)

(Välj) Kommentar

Nej

Ja: melioidos/rots/glanders (Burkholderia mallei eller Burkholderia pseudomallei)

Ja: harpest (Francisella tularensis)

Ja: brucellos (Brucella sp)

annat - ange vad

Särskild, typ av sar. [i](#)

Varför är det viktigt att fylla i risk för labsmitta rätt? På laboratoriemedicin behöver särskilda skyddsåtgärder vidtas vid risk för labsmitta, för att skydda personalen. Detta är mer tidskrävande (förlängd svarstid) och omständligt för personalen, och risk för labsmitta innebär ibland att provet inte kan analyseras i Gävle, vilket ytterligare förlänger svarstiden. Det kan även leda till att ni endast får en begränsad odling. Det är alltså av yttersta vikt att fylla i frågan om labsmitta korrekt för att undvika smitta hos personalen och för att proverna ska hanteras korrekt och effektivt.

Pappersremiss = en reservrutin

Vi vill påminna om att beställningar till klinisk kemi och mikrobiologi ska göras i Cosmic. Pappersremiss ska endast användas som en reservrutin då det är lättare att det blir fel när pappersremiss används - och det fördröjer hanteringen av provet. Om pappersremiss används behöver rätt beställaretikett användas, för att provsvaret ska kunna bli inläst i Cosmic. Beställaretiketter kan ni beställa genom att kontakta [Laboratoriemedicins kundtjänst](#) och ange er vårdenhets beställarkod i Cosmic. Är ni osäker på vilken beställarkod er enhet har i Cosmic kan ni kontrollera i Verktygslådan på Plexus eller fråga er chef.

PK, kapillärt eller venöst?

KEMI

● Kemi 1

kP—PK INR

kP = Kapillärt PK

P—PK INR

P = Venöst PK

PK kan beställas både kapillärt (kP) och venöst (P) i Cosmic och det är viktigt att venöst KP beställts när ett venöst prov skickas. Om ni vill beställa både kapillärt och venöst KP på samma patient – lägg dem i separata beställningar.

Preanalysen är avgörande för provsvaret

Preanalys handlar om de faktorer som kan påverka provsvaret från det att beslut tas om provtagning till dess att analysen av provet påbörjas. Det finns många preanalytiska faktorer som påverkar **provsvarets kvalitet** och **tid till provsvar**. I provtagningsanvisningen för varje analys kan ni läsa:

- Hur provet ska tas och med vilket material
- Vilken information som behöver anges på remissen
- Förvaring av provet inför och under transport

Detta krävs för att ni ska få ett så snabbt provsvar som möjligt:

- **Rätt provtagningsmaterial** för analysen måste användas
- **Remissen** behöver vara korrekt ifylld.
- Den elektroniska beställningen måste vara **skickad**.
- **Rätt analys** ska vara beställd.
- **Provet ska skickas** till laboratoriet så snart som möjligt.

Som ni märker så finns mycket information lättillgängligt i våra provtagningsanvisningar. Gå in och läs dem och informera era kollegor om vikten av dem. Tillsammans kan vi öka kvaliteten på provsvaren!

Detta nyhetsbrev finns publicerat här: [Dokument och länkar - Region Gävleborg](#)

Har du några funderingar om nyhetsbrevet? Hör gärna av dig till PNA-teamet!
pna.lm@regiongavleborg.se